

נשואים חסרי פנים: פרגמנטציה של הקשר הדיסקרטי בעידן טינדר

מירב פרץ*

תקציר. האם אפליקציות היכרויות כמו טינדר משנות את אופיים של היחסים האינטימיים והמיניים, ומתוך כך גם את אופי הקשרים הדיסקרטיים שמחוץ לנישואים? את השאלה הזאת בחנתי בשיטת האתנוגרפיה הדיגיטלית: צפיתי ב־394 פרופילים של גברים נשואים אנונימיים – "חסרי פנים" – באפליקציות טינדר ו־OkCupid, וראיינתי מרחוק 28 גברים מתוכם. סיפוריהם מלמדים על פניהם החדשים־ישנים של הקשרים הדיסקרטיים בעידן העכשווי. מצד אחד, השימוש של גברים אנונימיים באפליקציית ההיכרויות מונע לדבריהם מהשאפה למלא את התשוקה המינית החסרה בנישואיהם, רטוריקה מוכרת ששימשה גם בתקופות קודמות הצדקה רווחת למעורבות של גברים בקשרים מחוץ לנישואים. מצד שני, האפשרויות שהאפליקציה מזמנת מתורגמות לטקטיקות חדשות שמסייעות לגברים אלו לכוון מראש את הקשרים המשניים שלהם, למקד אותם, לממשם, להסתירם, לנהלם ולסיים אותם. בפרט, הם מגייסים את התשתית הטכנולוגית כדי לעצב את הקשרים הדיסקרטיים ואת הרגשות המעורבים בהם כמקוטעים, פרגמנטריים, להגביל אותם לתחום המיני ולשמור על אופיים הארעי והחשאי. כך, האפליקציה מסייעת להם גם לממש את רצונם לקשרים מחוץ לנישואים וגם לנהל קשרים אלו בדרכים שממזערות את הסיכון לנישואיהם. מבחינה זו, נראה שהטכנולוגיה החדשה משכללת את הסדר המונוגמי המסורתי יותר מאשר היא משבשת אותו.

מילות מפתח: קשרים מחוץ לנישואים, היכרויות מקוונות, סוציולוגיה דיגיטלית, אתנוגרפיה דיגיטלית

* ד"ר מירב פרץ, המחלקה לסוציולוגיה, למדע המדינה ולתקשורת והמחלקה לניהול ולכלכלה, האוניברסיטה הפתוחה

אני מודה מקרב לב לכל אחד ואחד מהגברים האנונימיים שנענו להזמנתי ושיתפו אותי בסיפוריהם הדיסקרטיים לטובת המחקר. תודה גם לסוקרות האנונימיות מטעם סוציולוגיה ישראלית ולעורכת כתב העת, אלכסנדרה קלב, על חוות דעת יסודיות ומרחיבות דעת. תודה אישית אחרונה לכל מי שהעירו ושיתפו מחשבות על המאמר: ערן קולירין, ארן ליביו, אורי אהרון, שחר סמוחה, אורנה ששון־לוי, עינת זמבל, נטע ארנון־שושני, תאיר קרזי־פרסלר, גילי הרטל, רינת משה, ענבר מיכלוזן, רותי בלט, לימור פומרנץ ודניאל רוזנברג.

מבוא

אנחנו מאשימים את הטכנולוגיה, אבל בסופו של דבר זה אנשים שמשתמשים בטכנולוגיה. ובנאדם יש לו את הצרכים. הוא מבטא אותם בכל מיני צורות. ואם יש את הטכנולוגיה, אז זה [רק] כלי עזר [...] אבל התנאים שנוצרים פה [בטינדר] הם תנאים ממש טובים, כאילו לסוג של קשר שהוא מעבר לכל המחויבויות, אפילו המחויבות של להסתכל בעיניים ולדבר. (אמיר, 41, במרחק 75 ק"מ)

ההשקה של טינדר בשנת 2012 בישרה את תחילתה של מהפכה בעולם ההיכרויות (או הדייטינג) ההטרסקסואלי. היא העבירה את זירת ההיכרויות המקוונות מהמחשב אל הטלפון הנייד, גייסה את הטכנולוגיה מבוססת המיקום כדי לחבר בין אנשים שממוקמים בסמיכות גאוגרפית, והציעה למשתמשיה את האפשרות לצפות בחינם בסדרה מתחלפת של תמונות ולהכריע לגבי כל אחת מהן בין "לייק" (החלקה ימינה) ל"לא" (החלקה שמאלה) (David & Cambre, 2016; Wrench & Punyanunt-Carter, 2017). בתוך זמן קצר הפכה טינדר לחלק מהשגרה של עשרות מיליוני אנשים ברחבי העולם, והמדיה המרכזית נתקפה פאניקה מוסרית סביב התפשטותה של תרבות ההוק-אפ (hookup) ומירה להספיד את הרומנטיקה ואת הסדר המונוגמי הישנים והטובים (Kruger & Spilde, 2019). פרשנויות אלו תאמו את המגמה או התחזית שעליה הצביע כעשור קודם לכן הסוציולוג זיגמונט באומן (2003), שלפיה פריחתה של ההיכרות המקוונת, מרובת האפשרויות האינטימיות, מפוררת את הרעיון וההסדר של זוגיות מונוגמית לכל החיים.

מאמר זה מבקש לבחון את היחסים בין הטכנולוגיה החדשה למונוגמיה דרך התופעה של גברים נשואים שמשתמשים בטינדר ובאפליקציות דומות כדי לנהל קשרים דיסקרטיים מחוץ לנישואים. באמצעות אתנוגרפיה דיגיטלית, שכללה תצפית וראיונות בזירת ההיכרויות המקוונת הישראלית, ביקשתי לברר מה המניעים, דפוסי השימוש והחוויות של נשואים אנונימיים (שיכוננו כאן גם "חסרי הפנים") בשתי אפליקציות היכרויות פופולריות, טינדר ו-OkCupid, ולעמוד באמצעותם על המשמעויות האינטימיות, המיניות, הרגשיות והחברתיות שמקבלים הקשרים הדיסקרטיים, והנישואים שמתקיימים לצידם, בעת העכשווית.

סיפוריהם של הנשואים האנונימיים באפליקציות ההיכרויות, כפי שאראה להלן, מלמדים על פניהם הכפולים של קשרי הגומלין בין הפלטפורמה החדשה לקשר הדיסקרטי. מצד אחד, הנשואים האנונימיים מסבירים כי השימוש שלהם באפליקציה מונע משאיפה שאינה ייחודית לעידן הדיגיטלי, ושהתבססה זה מכבר כאחת ההצדקות המרכזיות של גברים שמנהלים קשרים מחוץ לנישואים: השאיפה לעורר את התשוקה הגוועת או החסרה בנישואיהם, וכך לשמור על התא הזוגי־משפחתי בצורתו הנורמטיבית והאידיאלית. מצד שני, באפליקציה מוטמעות מזמינויות (affordances) שמקלות משמעותית על גברים אלו להגדיר מראש קשרים דיסקרטיים, לכוון אותם, למקדם, לסננם, לממשם, לעצבם, להסתירם ולסיימם. המפגש בין המניעים ה"ישנים" לטכנולוגיה החדשה מביא לכך שהנשואים האנונימיים מגייסים את טינדר כדי לעצב את הקשרים הדיסקרטיים ואת הרגשות המעורבים בהם כפרגמנטריים, להגביל אותם ביתר שאת לתחום המיני, לשמור על אופיים הארעי והחשאי ולשכלל את היכולת לשמור על מסגרת הנישואים שלהם ללא פגע, בהשראתו וברוחו של הסדר המונוגמי המסורתי.

בהקשר רחב יותר, מקרה זה תורם להבנה שהיחסים בין האובייקט הטכנולוגי הפופולרי ובין התרבות שבתוכה הוא פועל הם דו־כיווניים. האובייקט אכן נהנה מהכוח שנוטים לייחס לו – להפוך התנהגויות אנושיות מסוימות לדומיננטיות ובכך להשפיע על היחסים החברתיים ועל התרבות שבתוכה הם מוטמעים. עם זאת, נראה שסוד הפיתוי של האובייקט טמון בכך שהוא מעניק למשתמשים סוכנות פעולה (agency) ומאפשר להם לשכלל התנהגויות ויחסים שמשרתים את התרבות והערכים שקדמו לו, כך שיותר מאשר לשנות את הסדר החברתי הוא עשוי לתמוך בו ואף לשכללו ולחזק אותו.

רקע תאורטי: קשרים מחוץ לנישואים בעידן הדיגיטלי

הקשר הדיסקרטי שמחוץ לנישואים, המכונה בשיח "בגידה", נחשב זה דורות לתופעה בלתי רשמית אך מוכרת היטב, אולם במובנים מסוימים הוא שינה את פניו ללא היכר. ציון דרך חשוב בתהליך הזה סיפקה ההתפתחות ההדרגתית, מאז סוף המאה ה-18, של הרעיון כי האהבה צריכה להיות הסיבה העיקרית לנישואים (Coontz, 2005). את השיח על מערכת נישואים שמבוססת על שיקולים כלכליים וחברתיים החליף שיח על נישואים שמבוססים על אהבה, תשוקה ובחירה חופשית. תהליך זה טיפח את האידיאל של מונוגמיה לכל החיים, "עד שהמוות יפריד בינינו", ודחק את המין שמחוץ לנישואים הרחק אל מחוץ לגבולות הלגיטימציה החברתית (Coontz, 2005; Shumway, 2003).

התמיכה החברתית הרחבה במונוגמיה אינה עולה בקנה אחד עם הממדים הנרחבים של הפרתה בפועל, ופער זה הוביל לעיסוק פופולרי ומחקרי רחב בשאלה "למה אנשים בוגדים". הסברים מהשדה הפסיכולוגי רואים בקשרים האינטימיים שמחוץ לנישואים תוצאה של נישואים משובשים או לא מאושרים, או שהם מטיילים את האחריות לקשר על הצד שמנהל אותו ומייחסים לו או לה ליקויים אישיותיים בתחום המיני, התפקודי, הרגשי או המוסרי, או לחלופין מניעים שנחשבים לגיטימיים יותר כמו שעמום, היעדר סיפוק מיני בנישואים, סקרנות, הרפתקנות וחיפוש ריגושים. בהקשר הזה נטען כי גברים נוטים לנהל קשרים מחוץ לנישואים ממניעים מיניים, ואילו אצל נשים המניעים הם בעיקר רגשיים (Allen et al., 2005; Blow & Hartnett, 2005; Skakke & Giles, 2019; Tsapelas et al., 2010). הסברים מהשדה החברתי-תרבותי, לעומת זאת, רואים בקשרים שמחוץ לנישואים תוצאה של רעיונות ואידיאלים שהתרבות העכשווית מטפחת, ובהם האדרה של המשיכה המינית בתחילת הקשר הרומנטי (Illouz, 1997; Shumway, 2003), מימוש עצמי דרך התנסויות חדשות (Lawson, 1989) ותרבות הוק־אפ שמאדירה מין מזדמן חד־פעמי (Anderson, 2010). הסברים תרבותיים כאלה ואחרים חלחלו גם לספרות העזרה העצמית בארצות הברית, וספרים פופולריים מהז'אנר הזה מציעים לראות ברומן שמחוץ לנישואים תוצאה כמעט בלתי נמנעת של הקשיים לשמור על אינטימיות זוגית לאורך שנים בעידן עמוס גירויים והתרכזות בעצמי (ראו למשל פרל, 2016). בהקשר הזה ראוי לציין שבשנים האחרונות מסתמנת עלייה במספר הזוגות הנישואים שמסכימים ביניהם, ישירות או במרומז, על הסדר א־מונוגמי או "מונוגמיש" כזה או אחר (למשל נישואים מאפשרים, נישואים פתוחים ופוליאמוריה), שמטרתו לעקוף את הנורמה של בלעדיות מינית בנישואים בדרכים לגיטימיות או אתיות יותר מאלה של הקשר הדיסקרטי (ראו למשל Ferrer, 2018; Barker, 2005).

לשאלת המתח שבין המונוגמיה להפרתה נוספו בעידן הדיגיטלי היבטים חדשים. מהפכת האינטרנט הרחיבה את התופעה המתויגת ככגידה והכלילה בתוכה גם יחסים אינטימיים סודיים שמתנהלים רק במרחב הווירטואלי. אלה כוללים בעיקר צורות מילוליות או מצולמות של תקשורת מינית מרחוק – סייברסקס (cybersex), צ'אטים מיניים (hot chatting) וסקסטינג (sexting) – וכן קשרים אינטרנטיים שכוללים פלרטוט, היחשפות רגשית או אהבה בין הצדדים (Docan-Morgan & Docan, 2007; Whitty, 2005; Wysocki & Childers, 2011). שיחים פופולריים ומחקרים בתחום נוטים לעקוב בדאגה אחר הנגישות, הזמינות והאנונימיות שמאפיינות התנהגויות וירטואליות אלו ולראות בהן, כשהן נעשות מאחורי הגב של בן או בת הזוג, מעשה חמור של חוסר נאמנות, רמאות או בגידה, ממש כמו הקשר הדיסקרטי שמערב מגע פיזי בין הצדדים (Cooper, 1998; Hertlein & Stevenson, 2010).

פלטפורמות התקשורת באינטרנט הלכו והשתכללו מאז ראשיתן, ואיתן גם הטכנולוגיות התומכות ביחסים מחוץ לנישואים. ההתפתחות החשובה האחרונה בתחום מיוחסת לטלפונים החכמים, שהביאו לנדידה של רוב הפעילות המקוונת, ושל חלק נכבד מהפעילות האנושית בכלל, אל המכשירים הניידים על מגוון האפליקציות המותקנות בהם. לפני עידן האפליקציות, היכרויות וירטואליות לצורכי ניהול קשרים דיסקרטיים מחוץ לנישואים נעשו בעיקר דרך חדרי צ'אטים (Docan-Morgan & Docan, 2007; Mileham, 2007), דרך פייסבוק (Cravens & Whiting, 2016), ודרך אתרי היכרויות או הוק-אפ מקוונים. בהקשר זה בלט במיוחד "אתר הבגידות" אשלי מדיון, שנוסד ב-2002 והפך לפלטפורמה המובילה להיכרויות דיסקרטיות; האתר צבר יותר מ-37 מיליון נרשמים אנונימיים קודם לנפילתו ב-2015, כשהאקרים פרצו אליו ופרסמו מידע על המשתמשים בו (Chohaney & Panozzo, 2018). בעת העכשווית, כשטינדר הפכה לפלטפורמה המרכזית והסטנדרטית להיכרויות רומנטיות ומיניות כאחד (Gatter & Hodkinson, 2016), נראה שגם החיפוש אחר קשרים דיסקרטיים נדד אליה, וההערכה היא שכ-30% מהמשתמשים בטינדר הם נשואות ונשואים (McGrath, 2015).

טינדר פרצה לשוק ההיכרויות ב-2012. בהשראת גריינדר (אפליקציה דומה שנוסדה ב-2009 ומיועדת לגברים שעושים סקס עם גברים), היא הטמיעה בזירת ההיכרויות ההטרוסקסואליות את החיבור בין אנשים לפי קרבה גאוגרפית (Albury et al., 2017) והוסיפה לו את דפוס ההחלקה ימינה או שמאלה לטובת מיון של מועמדים ומועמדות לקשר (David & Cambre, 2016). עד מהרה הפכה טינדר לתופעה מדוברת שסחפה המוני משתמשים, ובעקבותיה הופיעו אפליקציות גלובליות ומקומיות דומות שמהן נפוצות בישראל OkCupid, Happn, Bumble, Feeld ו-PolyDate. אפליקציות ההיכרויות, ובראשן טינדר, החדירו לעולם האינטימי מחוות והתנהגויות מסוג חדש, שזכו לשם הכולל tinding והוכרו כתופעה תרבותית שמשקפת ומעצבת את היחסים האינטימיים בעת העכשווית (Albury et al., 2017; Kruger & Spilde, 2019). מחקרים מראים למשל שהמכניקה של טינדר הגבירה את תחושות הביטחון, הסוכנות והשליטה על תהליך ההיכרות (Hobbs et al., 2017; Newett et al., 2017), אך במקביל טיפחה אקלים של יחסים אגביים שאפשר לעוזבם ולהחליפם בכל עת (David & Cambre, 2016; Newett et al., 2017).

על הרקע הזה בולט המספר הזעום של מחקרים שמתייחסים לשימוש של נשואים ונשואות בטינדר או באפליקציות היכרויות דומות, ובפרט לאופן שבו הטכנולוגיה החדשה מעצבת את התנהגויותיהם ואת היחסים הדיסקרטיים שלהם. למיטב ידיעתי, רק שני

מחקרים התייחסו לתופעת השימוש בטינדר תוך הימצאות בזוגיות מחייבת; הם התמקדו בעיקר בנשים וגברים צעירים ולא נשואים, והעלו תובנות כמותניות, רובן מוכרות למדי, ביחס ל"בגידה" (cheating או infidelity). נמצא למשל שהתנהגות זו שכיחה יותר בקרב גברים מאשר בקרב נשים ושהיא מאפיינת אנשים עם אוריינטציה סוציו־סקסואלית, כוונות מלכתחילה לנהל קשר מקביל לזוגיות, ותכונות אישיותיות שהחוקרים מגדירים כאפלות, כגון פסיכופתיה ומקיאולוזים (Weiser et al., 2018; Timmermans et al., 2018). בניגוד למחקרים אלו, מחקר זה מבוסס על שיטה איכותנית שמדגישה את נקודת מבטם של המעורבים בקשרים הדיסקרטיים; נוסף על כך, המחקר מאיר את המשמעויות החדשות ומוטות הטכנולוגיה שמקבלים הקשרים האלה בעידן טינדר ובהשראתה של האפליקציה. שאלת השפעתה של טינדר על הקשרים הדיסקרטיים מעוגנת בתאוריות רחבות יותר שנוגעות למשולש היחסים אדם-אובייקט-תרבות, שאחת הבולטות בהן היא תאוריית השחקן-רשת של ברונו לאטור (Latour, 2005). לאטור טען שלאובייקטים, כמו לבני אדם, יש סוכנות (agency), ולכן אין לראות בהם רק מתווכים פסיביים שמסייעים להוציא אל הפועל התנהגויות אנושיות וחברתיות, אלא יש להכיר בכך שהם מתווכים אקטיביים שמשנים, מתרגמים, מסלפים ומתאימים את היסודות והמשמעויות של ההתנהגויות שהם אמורים לשאת. לפיכך, טען לאטור, האובייקטים היומיומיים מעורבים בעיצוב ובשינוי של העולם הסוציו־תרבותי לא פחות מבני אדם.

תאוריית השחקן-רשת התייחסה לעולם החומרי במשמעותו הרחבה, כלומר לאובייקטים מסוגים ומעידנים שונים (ובהם חפצים כמו פטיש, קומקום, גפרור וסבון), אך היא הודגמה ביתר שאת במחקרים על פלטפורמות דיגיטליות כאלה ואחרות (ראו למשל Greenhalgh & Stones, 2010; Schwarz & Shani, 2010). פלטפורמות אלו זכו להכרה כאובייקטים רבי עוצמה שמעצבים ומגבילים את ההתנהגות האנושית והחברתית ופועלים כמבנים חברתיים-כלכליים המעורבים בהבניות טכנו־תרבותיות (van Dijck, 2013). ברוח זו, גם לאפליקציות ההיכרות לגברים יחסה השפעה רחבה; נטען שהן יצרו סוגים חדשים של פרקטיקות מיניות, יחסים מיניים והתקשרויות רגשיות, ואלה הפכו מרכזיים בתרבות ההומואית (Race, 2015a, 2015b). בה בעת, מבקריה של תאוריית השחקן-רשת מייחסים לה סוציולוגיה או אונטולוגיה "שטוחה" בכל מה שנוגע לסוכנות האנושית. התאוריה, כך נטען, מקדמת גישה ריאקציונית שמפריזה בכוח הפעולה של אובייקטים חסרי תודעה ודוחקת לשוליים את מעורבותם של אנשים, וכן של מבנים חברתיים ומורשות עבר, בעיצוב העולם החברתי. עוד נטען בהקשר זה כי תאוריית השחקן-רשת מציעה ניתוח שמבוסס על פרשנויות של סוציולוגים ולא של שחקנים חברתיים, כך שהיא מתעלמת מהפנומנולוגיה של היחסים בין בני אדם לאובייקטים (Dant, 2004; Harris, 2005; Mutch, 2002).

על רקע ביקורות אלו, חוקרים מתחום טכנולוגיית המידע נשענו על תאוריית השחקן-רשת כדי לפתח מודלים מלוטשים ויישומיים יותר לניתוח היחסים בין משתמשים לאובייקטים דיגיטליים. לפי אחד המודלים, הפעולה האנושית בסביבה הדיגיטלית מושפעת בין השאר ממבנים חברתיים חיצוניים שיוצרים תנאים לפעולה וממבנים חברתיים פנימיים שמשקפים את היכולות, התכונות והתפיסות של משתמשים, וכן את סוכנות הפעולה שלהם (Greenhalgh & Stones, 2010). מודל זה מספק מסגרת תאורטית מורכבת לניתוח היחסים בין טינדר למשתמשים שלה: הוא מכיר בכך שההתנהגויות של

המשתמשים נשלטות על ידי פרוטוקולים ואלגוריתמים שנועדו להפיק רווחים כלכליים מפעילותם, ובה בעת מניח שהמשתמשים בטינדר אינם חסרי כוח ושיש להם לפחות שני ערוצי פעולה עצמאיים יחסית. ראשית, היות שהפלטפורמה מונעת על ידי אלגוריתמים לומדים (machine learning algorithms) שמציעים למשתמשים שירותים על סמך מידע שנצבר לגבי התנהגותיהם, המשתמשים יכולים "להערים" על האפליקציה כדי להוביל לתוצאות רצויות מבחינתם. שנית, היות שטינדר מאפשרת למשתמשיה מגוון תסריטי פעולה, הם יכולים לאמץ את אלה שתואמים את הנטיות, התפקידים, התפיסות והמיקומים החברתיים שלהם, וכך להוביל לתוצאות שמשקפות שעותק או שכלול של מבנים חברתיים קיימים ולא רק שינוי שלהם (Courtois & Timmermans, 2018).

לאור כל אלה, מאמר זה מניח שהמשתמשים בטינדר אמנם פועלים בסביבה טכנולוגית שמנתבת אותם להתנהגויות חברתיות מסוימות, אך הם גם מעורבים בעיצובה של אותה סביבה טכנולוגית ושל האפשרויות שהיא מציעה. במונחים תאורטיים, אני מניחה שטינדר יוצרת מזמינויות שמסייעות למשתמשיה לממש פעולות מסוימות וממנפות את יכולתם להשיג יעדים כאלה ואחרים (Boyd, 2014), ושתהליך זה אינו מנותק מדפוסי פעולה קודמים וחיצוניים לטכנולוגיה. מכאן שבחינת נקודת המבט של גברים נשואים לגבי המניעים, הדפוסים, החוויות, האינטראקציות והיחסים המתעצבים סביב השימוש שלהם באפליקציית ההיכרויות מאפשרת לקשור בין הטכנולוגיה החדשה ובין הקשרים שמחוץ לנישואים, ומצביעה גם על ערכים ומאויים חוץ־טכנולוגיים שנוגעים לנישואים, משפחה, מונוגמיה, יחסים, אהבה ומיניות בעת העכשווית.

שיטת המחקר

ברוח מסורת האתנוגרפיה הדיגיטלית (ראו למשל Pink et al., 2016), מחקר זה מתאים את הכלים הקונבנציונליים של האתנוגרפיה – תצפית משתתפת וראיונות – לשדה של אפליקציית ההיכרויות. בפרט, הוא מיישם את שיטת ה-"walk through" שמוצעת לחוקרי אפליקציות ניידות, שיטה שעיקרה מעבר בין הצעדים המרכיבים את השימוש השגרתי באפליקציה, איסוף שיטתי של ראיות (ובמקרה שלי גם עדויות) מהזירה, והצבעה על המשמעויות האינדיווידואליות והתרבותיות שהטכנולוגיה מקבלת בחייהם של המשתמשים בה (Light et al., 2018).

הכניסה שלי לשדה ההיכרויות באפליקציה התאפשרה בזכות חשבון המשתמש שלי בטינדר, חשבון שהיה פעיל חודשים אחדים לפני שהחלטתי לערוך את המחקר, ושעד אז שימש אותי לטובת הצרכים הסטנדרטיים של האפליקציה (היכרויות). כמשתמשת מן המניין נחשפתי בטינדר להמוני פרופילים של גברים "חסרי פנים", כלומר אנונימיים. אחרי שהתברר לי שרובם המכריע נשואים, החלטתי לערוך מחקר אתנוגרפי שמתמקד בקבוצה זו. לשם כך השארתי את הפרופיל ה"אותנטי" שלי כשהיה (עם שתי תמונות פנים שלי, וללא כל מידע אישי נוסף), אך שינתי לחלוטין את דפוסי השימוש שלי באפליקציה. החלקתי ימינה על כל הפרופילים נעדרי תמונת הפנים שהוצעו לי, למעט אלה שהעומדים מאחוריהם טרחו לציין בהם שאינם נשואים או שהם בנישואים פתוחים או מאפשרים. במקרים שבהם נוצרה התאמה ותקשורת עם הצד השני, הצגתי את עצמי כחוקרת והצעתי

ל"התאמה" שלי לקיים ריאיון מרחוק, דיסקרטי לחלוטין, לגבי חוויותיו בטינדר. כ-60% מהגברים שפניתי אליהם בדרך זו הסכימו להשתתף במחקר, ומתוכם נכללים במאמר 28 מרואיינים שנמצאו מתאימים לנושא המחקר (כלומר נמצאים במערכת יחסים מחייבת ומנהלים את חשבון הטינדר שלהם ללא ידיעת בת הזוג). מרבית המרואיינים (17) העדיפו לנהל את כל הריאיון בהתכתבות (צ'אט) בטינדר או באפליקציית הודעות אחרת (וואטסאפ או טלגרם). השאר (11) בחרו לעבור בשלב מסוים לשיחה קולית טלפונית, ורובם הקפידו להתקשר אליי בעצמם ממספר בלתי מזוהה כדי שזהותם לא תיחשף בפניי.

בהלימה עם הגדרות החיפוש שלי, גילם של הגברים שראיינתי נע בין 40 ל-50 (הגיל הממוצע היה 45), וכולם התגוררו בישראל. רוב המרואיינים (25) היו גברים נשואים, והשאר (3) לא היו נשואים אך נמצאו בזוגיות ארוכת שנים שכוללת ניהול של משק בית משותף, ולכן גם אותם אני כוללת לצורכי מחקר זה תחת ההגדרה "נשואים". משך הנישואים המדווח של המרואיינים נע בין 8 לכ-30 שנים (המשך הממוצע היה 18 שנים), ואצל רובם המכריע (26) הנישואים כללו ילדים משותפים.

נוסף על הראיונות, אספתי ותיעדתי 394 פרופילים שונים של גברים נשואים אנונימיים, רובם המכריע בשנות הארבעים לחייהם, בשתי אפליקציות היכרויות פופולריות (300 בטינדר ו-94 ב-OkCupid). פרופילים אלו התאפיינו בהיעדר תמונת פנים ובטקסט שממנו עולה במפורש או במרומז הסטטוס "נשוי". בהתאם לעקרונות האתיים הייחודיים של מחקרים שאוספים מידע מרשתות ציבוריות למחצה כמו טינדר (Condie et al., 2017), התייחסתי למידע בפרופילים אלו כאל מידע פרטי והקפדתי שלא לצרף לציטוטים מתוכם את השמות או הכינויים המופיעים בהם. כל שמות המרואיינים במאמר זה (שמופיעים, משיקולים אסתטיים, רק בציטוטים ארוכים יחסית) בדויים, והם שונים הן משמם האמיתי של המרואיינים (שנחשף בפניי בחלק מהמקרים), הן מהשם או הכינוי המופיע בפרופיל שלהם. את המידע שנאסף מהראיונות ומהפרופילים ניתחתי במשולב, לפי נושאים דומיננטיים שעלו מהם, וכל הגברים העומדים מאחוריהם מכונים כאן בהכללה "נשואים אנונימיים" או "חסרי פנים". שתי האפליקציות שמהן אספתי מידע (טינדר ו-OkCupid) מכונות כאן בהכללה "טינדר", היות שטינדר היא מקור המידע העיקרי לניתוח המוצע כאן וגם נחשבת לאבטיפוס ולמייצגת תרבותית של כלל אפליקציות ההיכרויות ההטרנסקסואליות.

שיטת האתנוגרפיה הדיגיטלית שבה השתמשתי תרמה רבות לחשיפת הסיפורים הדיסקרטיים של גברים נשואים בטינדר. היא אפשרה לי להשתמש באפליקציה כדי לאתר בקלות יחסית משתתפים אקראיים שמתאימים למחקר וגם לעבור מייד לראיונות מרחוק, בלי שפניהם או זהותם ייחשפו בפניי. אפשרויות אלו תורגמו לסיפורים שמתארים את המעורבות בקשר הדיסקרטי בזמן אמת, בשעה שהקשר נמצא בעיצומו; זוהי נקודת מבט ייחודית ושונה ממחקרים טיפוסיים בנושא, שנוטים להישען על סיפורים רטרוספקטיביים של גברים ונשים שהיו מעורבים בעבר בקשרים חשאיים מחוץ לנישואים, ושמוספורים לרוב אחרי שהקשר התגלה והתעצב כאירוע משברי שדורש טיפול ושיקום (Atkins et al., 2005; Blow & Hartnett, 2001). עם זאת, למעורבות האתנוגרפית שלי בשדה המחקר היה גם חיסרון בולט. היות שהשתמשתי בפרופיל המקורי וגלוי הפנים שלי בטינדר כדי לאתר מרואיינים, נאלצתי להתמקד רק במקרה של גברים נשואים (ולא של נשים נשואות) ורק באלה מתוכם שמחפשים נשים (ולא באלה שמחפשים גברים בלבד) באפליקציה. לפיכך

יש להתייחס לממצאי המחקר בזהירות המתבקשת ולייחס אותם רק לקבוצה האמורה, ולא לקבוצות אחרות של מחפשי קשרים דיסקרטיים בטינדר. ראוי לציין שהקבוצות שאינן נכללות במחקר, בעיקר נשים והומואים, הן ממילא דומיננטיות וייחודיות דיין כדי להצדיק מחקרים נפרדים שממוקדים רק בהן.

מבחינה מתודולוגית, מחקר זה נמנה לצד רשימה של מחקרים שבוחנים את המשמעויות הגלובליות של אפליקציות היכרויות (בעיקר טינדר וגריינדר) ומתבססים, באופן בלתי נמנע, על חוויות של משתמשים שממוקמים באזור גאוגרפי תחום, סביב ערים או אזורים מסוימים במדינה אחת, למשל בארצות הברית (Blackwell et al., 2015), בריטניה (Davis et al., 2016), אוסטרליה (Newett et al., 2017), צרפת (David & Cambre, 2016; Licoppe, 2016), נורבגיה (Kruger & Spilde, 2019), אוסטרליה (Gatter & Hodkinson, 2016) וסין (Solis & Wong, 2019). בהשראת מחקרים אלו, ועל בסיס ההבנה שטינדר משקפת תופעה תרבותית-טכנולוגית גלובלית, מאמר זה, אף שהוא משקף בעיקרו את המקרה הישראלי, מבקש בד בבד לשרטט מסגרת אנליטית רחבה יותר לתופעה הגלובלית של נשואים אנונימיים בטינדר, כלומר ליחסי הגומלין שבין אפליקציית היכרויות הגלובלית ובין קשרים דיסקרטיים מחוץ לנישואים.

ממצאים

את סיפוריהם של הנשואים האנונימיים בטינדר חילקתי לשלושה פרקים, שכל אחד מהם מייצג דפוס פעולה מובחן של המשתמשים באפליקציה. הפרק הראשון מתמקד בהתקנת האפליקציה, פעולה פשוטה טכנית אך טעונה רגשית, שעיקר משמעותה במניעים שהנשואים האנונימיים מייחסים לה. הפרק השני מתאר את הפעולות שנקטות בסביבה הטכנולוגית לפני שנוצרת התאמה עם הצד השני – פעולות שמכוונות בעיקר לסינון ראשוני של המועמדות לקשר הדיסקרטי, וכוללות את העיצוב או העדכון של הפרופיל האישי (סינון פסיבי שמטיל את ההכרעה על הצד השני) ואת ההחלקות לימין או לשמאל של הפרופילים שמוצעים למשתמשים (סינון "אקטיבי" שעניינו הכרעה מהירה לגבי כל פרופיל). הפרק השלישי בוחן את מה שהנשואים האנונימיים עושים אחרי ההתאמה, כלומר את האינטראקציות שלהם עם משתמשות שהכירו בטינדר. כל אינטראקציה נפתחת בהתכתבות פרטית (צ'אט) ועשויה להמשיך למפגש (או למפגשים) בחיים האמיתיים, ולכן היא מגלמת את הקשרים הממשיים שמתעצבים באמצעות האפליקציה. קשרים אלו חוברים לשני דפוסי הפעולה הטכנו-תרבותיים שקדמו להם וחותמים סיפור רב-שלבי ועקבי למדי על ניהול קשרים דיסקרטיים בעידן טינדר.

מה גברים נשואים מחפשים בטינדר (או: "למה גברים בוגדים?")

"כמה זמן אתה בטינדר?" ו"מה גרם לך להיכנס לאפליקציה?" – אלה שתי השאלות שבהן נהגתי לפתוח את הראיונות שלי עם הנשואים האנונימיים. המשיבים נטו שלא לזכור מייד את מועד ההתקנה של האפליקציה אך להקליד במהירות תשובה מפורטת לגבי מניעיהם, ואלה לא היו קשורים כהוא זה לטכנולוגיה החדשה. השילוב בין שני דפוסי התגובה האלה

רמז על מה שעלה מסיפוריהם של הנשואים האנונימיים ביתר הרחבה בהמשך. מתברר שהשימוש בטינדר הפך בתוך זמן קצר לעניין בנלי ואגבי בחייהם, ומבחינתם האפליקציה משמשת לא יותר מאשר אמצעי חדש להשגת אותם קשרים דיסקרטיים שרובם המכריע חיפש, ואף מצא, גם בעבר. הדוברים הדגישו שטינדר לא השפיעה על המוטיבציה שלהם לנהל קשר מחוץ לנישואים ובוודאי לא יצרה מוטיבציה כזאת ("הסיבות הן אותן סיבות, אין לזה סיבות אחרות"). מבחינתם, האפליקציה היא המשך ישיר של מרחבים וירטואליים קודמים (בעיקר חדרי צ'אט באינטרנט) ושל המרחבים הפיזיים שהצמיחו קשרים כאלה בעבר ("לפני [כן] היינו מתחילים עם בחורות בפאבים, ואחרי זה במקום עבודה, ובאוטובוסים, וברכב [...]). היום זה פשוט נגיש"). דברים אלו עולים בקנה אחד עם ההבנה המחקרית שלפיה טינדר אמנם הרחיבה את ההזדמנויות למצוא קשרים מכל הסוגים, ובתוכם קשרים מחוץ לנישואים (Hobbs et al., 2017; Weiser et al., 2018), אך היא בעיקר משקפת – ופחות מעצבת – את ההעדפות של אנשים בנוגע לחייהם האינטימיים (Hobbs et al., 2017; Newett et al., 2017).

בהמשך לכך, וכמו בנרטיבים ה"מסורתיים" שבאמצעותם גברים נהגו להסביר את קשריהם שמחוץ לנישואים לפני עידן טינדר (ראו למשל; Blow & Hartnett, 2005; Tsapelas et al., 2010), גם הנשואים האנונימיים סיפרו שהתקנת האפליקציה הונעה בעיקר מהחיפוש אחר יסודות מיניים ואינטימיים שאינם מקבלים מענה ביחסים הראשיים שלהם. חלקם הדגישו בהקשר הזה את התדירות הנמוכה מדי לטעמם של יחסי המין בנישואים, מהיעלמות כמעט מוחלטת שלהם ("אם את קוראת לפעם בשנה משהו שיש לספור, מבחינתי זה לא קיים") ועד לשכיחות סבירה יחסית אך בלתי מספקת מבחינתם ("אני מצידי לעשות את זה כל יום וכל היום... פעמיים בשבוע איתה או משהו כזה, בסדר, אבל אצלי זה לא מספיק"). לצד אלה, נראה שחוסר הסיפוק של גברים אלו נובע בעיקר מהאופי, ופחות מהתדירות, של המין בנישואיהם:

איכות הסקס ירודה. לא יותר מרבע שעה לפני שמתחילים לה כאבים באזור האינטימי. [...] אין פורפליי. אין גיוון (תנוחות ומשחקים) ורק מיסיונרית. (ארנון, 42, במרחק 88 ק"מ)

אני לא עושה בבית [את] כל הדברים שהם נקרא לזה מקובלים בחברה ואצלי בבית הם וטו. זאת אומרת, אם אנחנו נדבר בכותרות, אז נגיד אוראלי, אנאלי, הדדי – אצלי בבית זה וטו [...]. זה ההתייחסות בכלל לכל גוף האדם, ההתייחסות המקבלת לעומת ההתייחסות הקרירה אליו. [...] אז בעוד שזה המקום שבו היא נמצאת, אני נמצא במקום הרבה יותר פתוח: לנסות, לטעום, להרגיש, לחוש, לגעת, לאפשר, לתת את כל כולך ולקבל את כל כולה. (עידן, 48, במרחק מוסתר)

את האיכות הירודה של המין בחדר המיטות שלהם מסבירים הנשואים האנונימיים בפערי ליבידו בינם ובין הרעיה – פערים שנוצרו או התעצמו אחרי שנות נישואים ארוכות, עד כדי כך שהמין בנישואים הפך מבחינתם לחדגוני, משעמם, מכני וחוטא למהותו ("זה מין לא מיני") ורוקן את הנישואים והחיים שלהם מתשוקה מינית ("אני נשוי. בעצם ההגדרה המדויקת זה מנכ"ל משותף בקואופרטיב לגידול משפחה").

ברוח זו, הפרופילים של הנשואים האנונימיים עמוסים בתיאורים של הריק הנפשי הבלתי נסבל שנוצר בחייהם נטולי התשוקה ("יש לי מהכל וחסר לי מהכל בבית"; "אופנוע כבד, מרצדס ספורט, יכטה במרינה. ועם כל זה חור בנשמה שלא מתמלא"; "נמצא בתוך מערכת משפחתית מתפקדת. חסר לי הרגש, הלב",) וכן בסיסמאות ותיאורים שמדגישים את המהות הזמנית של הקיום האנושי ("החיים קצרים"; "יום שעובר לא חוזר"; "אתה חי רק פעם אחת"; "אחרי משבר גיל 40 החיים נראים לי אחרת. הזמן מקבל משקל אחר. הטווח הקצר הוא הקובע"). כל אלה נועדו להצדיק במונחים קיומיים, של חיים ומוות, את הבחירה לנהל קשר דיסקרטי ואת הדחיפות שלו. היות שמרבית המשתתפים במחקר הם גברים בעשור החמישי לחייהם (בני 40-50), הם הרבו להתייחס לביטויים המשבריים המזוהים עם גילם ולהדגיש שרק ב"אמצע החיים" ואחרי שנות נישואים ארוכות הם הפנימו לגמרי או באופן מעיק במיוחד את התהליך העל-זמני של התרחקות מן הגיל הצעיר והתקרבות למוות.

מדבריהם של הנשואים האנונימיים עולה אפוא פער עצום בין ממדי ה"בעיה" שהם חווים, המתוארת כדעיכה קיומית שמרוקנת את חייהם ממשמעות, ובין המקור והפתרון שלה, המתוארים כמצומצמים יחסית ומרוכזים בזירה המינית בלבד. את הפער הזה הם מסבירים באמצעות היגיון פשוט למדי. הדעיכה המינית נחוות גם כחזקה ביותר מבין מכלול הדעיכות בחייהם (או כמייצגת המובהקת של דעיכתם הכללית) וגם כדעיכה היחידה הניתנת לשינוי ממוקד, כזאת שאפשר "להפוך" אותה בלי לפגוע במה שכבר הושג והתבסס בחייהם, בניגוד למשל לשינויים במישורים של התעסוקה והמשפחה. ובמילים של אדם, 42: "תמיד זה בסוף הפערים בין מי שאנחנו לבין מה שהשגנו ויכולת התמרון שלנו. אהב צפים הפערים, התסכולים והצרכים שלא קיבלו מענה".

במסגרת מערכי ההסבר שנועדו להצדיק את הקשר הדיסקרטי שלהם, הנשואים האנונימיים מזכירים גם את שאיפותיהם למימוש או להגשמה עצמיים – שאיפות שנהוג לכרוך אותן עם תרבות הצריכה העכשווית, ובפרט עם הצריכה מבוססת הרשת של יחסים רומנטיים (אילו, 2008; באומן, 2003) או של קשרים דיסקרטיים (כרמל וליביו, 2017). עם זאת, הסבריהם של הנשואים האנונימיים משקפים בעיקר את הסיבות המסורתיות יותר המיוחסות לקשר מחוץ לנישואים. חוויית הריק הקיומי שהם מרבים לתאר מהדהדת את התופעה המוכרת זה מכבר כ"אומללות שקטה" בנישואים (Griffin, 1974) או כ"נישואים שמחים למחצה" (semi-happy marriage), שמאופיינים במתחים זוגיים בעצימות נמוכה אך גם במלנכוליה יומיומית מעיקה (Haag, 2011). בהמשך לחוויות המוכרות האלה, הנשואים האנונימיים נוטים לראות בחסכים המיניים בעיה נקודתית שאינה מעידה על בעיה אחרת או רחבה יותר בזוגיות שלהם ("יש לי אישה זהב, הכל טוב ויפה, אבל בקטע הזה [המיני] לא תמיד אפשר"; "לא התחתנתי עם מכונת מין, התחתנתי עם אישה מקסימה ומדהימה שיש בה עולם של יתרונות והחסרון היחיד הוא בחוסר חשק מיני"). לכן החסכים המיניים אינם מצדיקים, לתפיסתם של הנשואים האנונימיים, מהלך הרסני של גירושים. לעומת זאת, הקשר הדיסקרטי, כל עוד הוא נשמר בסוד, ממוסגר כ"עברה ללא נפגעים" ("הכל רגיל. אני יודע לעשות ריסטארט"; "מה שלא יודעים לא כואב") ואפילו כהתקשרות שמניבה רווחים לכל הצדדים, ובכלל זה לבת הזוג הראשית ולמשפחה ("לדעתי זה win win לשני הצדדים"; "אין עליה לחץ מיני"; "כשיש סקס אני הרבה יותר רגוע"; "אתה יותר שלם עם עצמך, יותר

מאושר, וכשאתה יותר מאושר אתה נותן יותר"). מכל אלה נגזרת המסקנה של הנשואים האנונימיים שלא רק שהקשר הדיסקרטי אינו פוגע בנישואיהם ובמשפחתם, הוא אפילו מסייע לשמור עליהם. ובמילים של אורי, 45: "אני מבחינתי מציל את הנישואים שלי שאני עושה את זה. מבחינתי זה בשביל לפרוק. כדי לא להתפוצץ בבית".

אם אבקש אפוא לסכם ולענות על השאלה מה גברים נשואים מחפשים בטינדר, נראה שהתשובות לא יהיו שונות מהותית מאלה שניתנו, הרבה לפני שהופיעה טינדר, לשאלה השגורה "למה גברים בוגדים?". ההחלטה של גברים נשואים להיכנס לאפליקציה מונעת בראש ובראשונה מחוסר סיפוק מהמין בחיי הנישואים שלהם, שלוקה לטעמם בהיעדר תשוקה הדדית ובאיכות ירודה. חוסר הסיפוק הזה מתורגם לחוויה של ריק קיומי קשה מנשוא, ולצד תחושת הזמן המתכלה המזוהה עם "משבר אמצע החיים" הוא מגבש או מצדיק את התפיסה שלפיה קשר דיסקרטי הוא הפתרון האופטימלי לבעיה, היות שקשר כזה ימנע גם את דעיכתם האישית וגם את התפרקות נישואיהם ומשפחתם. עד כאן, כאמור, אין חדש תחת השמש; זוהי רטוריקה שהתבססה כהצדקה מוכרת לניהול קשרים מחוץ לנישואים הרבה לפני עידן טינדר. אולם יכולתם של הנשואים האנונימיים לתרגם את הצרכים הנרטיביים שלהם למישור המעשי, כלומר לעצב את הקשר כמיני וכדיסקרטי ולהגן באמצעותו על הנישואים, זוכה לתמיכה טכנולוגית של האפליקציה. בכך יעסקו הפרקים הבאים.

לפני ההתאמה: סינון דו-צדדי ופרגמנטציה של הקשר הפוטנציאלי

הנשואים האנונימיים בולטים בזירת ההיכרויות הניידת בזכות פרופיל שאינו כולל את המרכיב הנפוץ והמתבקש ביותר בפרופילים של משתמשים אחרים – תמונת הפנים שלהם. כדי להימנע מחשיפת זהותם בפלטפורמה הציבורית, הנשואים האנונימיים (שיכוננו מעתה גם "חסרי הפנים") מציגים את עצמם בפרופיל הוויזואלי באמצעות שני טיפוסים עיקריים של תמונות. האחד, הנפוץ יותר, הוא תמונות של אובייקטים שונים, בעיקר דוממים, שאין להם כל קשר עם המראה החיצוני שלהם, ובהן תמונות טבע ונוף, דימויים רומנטיים, דימויים מיניים, סיסמאות מעוצבות וצללית גנרית של ראש גברי (שהאפליקציה מציגה כשלא מעלים לפרופיל אף תמונה). טיפוס התמונות השני הוא תצלומים שמציגים מקטעי גוף של הנשואים האנונימיים, ללא ראש כלל, או לחלופין כשהפנים מוצללים, מטושטשים, צבועים בשחור או מוסתרים בדרכים אחרות. בקבוצה זו נפוצים במיוחד תצלומים עצמיים של איברי גוף שונים, מעין סלפי בגרסה נטולת ראש, ובמיוחד תמונות טורסו ללא בגדים, שנפוצות מאוד גם באפליקציות היכרויות לגברים שעושים סקס עם גברים ומזוהות עם חיפוש אחר מין מזדמן (Blackwell et al., 2015) או עם אי-הזדהות ציבורית כהומו (Miller, 2015).

היה אפשר לחשוב שההימנעות מהצגת דיוקן פנים בפרופיל סותרת את כללי המשחק או כופרת בעיקר ובמהות של טינדר: התמונה היא לב ליבו של הפרופיל שמוצג למשתמשים ולמשתמשות בצד השני והיא אמורה לשמש קריטריון ראשי, ובדרך כלל יחיד, להכרעה הבינרית המהירה בין החלקה ימינה או שמאלה, המוכרת גם כ-"hot or not". חסרי הפנים מציעים לצד השני הכרעה שמשמיטה את הסימן החיצוני המובהק ביותר של

זהותם האינדיווידואלית, האותנטית והמוסרית – מראה פניהם (Olivera-La Rosa et al., 2019) – ושעומדת בסתירה ללוגיקת הקטלוג הצרכנית המוטמעת ברשתות החברתיות בכלל (Schwarz, 2010) ובפלטפורמות ההיכרותיות המקוונות בפרט (אילוז, 2008). הצגה עצמית לא־סטנדרטית זו משקפת אפוא את מרחב הפעולה של הנשואים בסביבה הטכנולוגית, ואף שמקורה באילוץ, היא מגלמת גם יתרון לא מבוטל מבחינתם: פרופיל ללא פנים בטינדר הוא קוד לסטטוס "נשוי" ונגזרותיו (אלא אם כן צוין אחרת). הוא מלווה לרוב בטקסט תמציתי ובו וריאציות של המילים המפורשות "נשוי" או "קשר דיסקרטי", ועם הטקסט או בלעדיו, התמונה האנונימית מצהירה על קיומו של הסוד ועל טיב הקשר שהוא מכתוב. בדרך זו, חסרי הפנים מנתבים מראש לעבר כל תקשורת פוטנציאלית רק מועמדות שיודעות לאיזה סוג של קשר הן נכנסות:

אתה מכיר בנאדם ששניכם מבינים שנכנסים לעניין הזה בלי מחויבות. (רוז, 42, במרחק 28 ק"מ)

כשמראש את יוצרת קשר שמראש הוא מוגדר ככזה שלא אמור לצאת ממנו מעבר, אז מראש לא אמור לצאת מזה שום דבר. (דני, 49, במרחק של פחות מקילומטר)

אני לא מחפש צרות. [...] אז אני רושם גלוי [שאני נשוי], הכי טוב. שבחורה תדע ש'ואלה, אם זה מתאים – מתאים, אם לא מתאים לה – סבבה. היא עושה את ההחלטה. (דיסקרטי, 48, במרחק 82 ק"מ)

נראה אפוא שהתכונה המרכזית שעליה מבוססת ההיכרות בטינדר – זו שמתנה כל התקשרות ראשונית בלייק הדדי – מאפשרת לגברים הנשואים להפוך את הפרופיל שלהם לכלי טקטי שתפור לצורכיהם. הם ממקדים את הקשר שאליהם הם מכוונים באמצעות פרופיל שמסתיר את פניהם וחושף את הסטטוס שלהם כנשואים. בכך הם מקדמים תהליך סינון פסיבי (שמבוסס על ההכרעה של הצד השני) שרק נשים מסוימות צפויות לעבור דרכו: נשים שאינן שוללות מראש קשר דיסקרטי עם גבר נשוי, שאינן שיפוטיות לגביו, שמכירות ביתרונותיו, והכי חשוב – שנכנסות אליו מתוך מודעות לחלקיות הטמונה בקשר וללא ציפיות לכונן קשר רציני, מחייב או בלעדי שמסכן את מסגרת הנישואים הידועה מראש של הצד השני. ליאונרדו, 41, סיכם גם את ההוגנות כלפי הצד השני וגם את היעילות שמובלעות מבחינתו במהלך מוכוון המטרה הזה:

הכי הוגן להציג את המגבלה שלי, מראש תדעי כמה אני יכול. תדעי מראש שאני מוגבל, שיש לי את החיים שלי, שאני לא מתכוון לפרק אותם. יש לי מעט. אם המעט זה משהו שמתאים לך, לדוגמה יכול להיות שאת נשואה בעצמך ואת מוגבלת לא פחות ממני, אז יכול להיות שזה מתאים. [...] אני רוצה מראש שתדעי שאם את עושה עליי לייק, יש פה מגבלה מראש. תקראי לזה הוגנות, תקראי לזה אמצעי סינון מצדי, לא כל כך משנה לי. [...] [זה] איזשהו אקסטרה אמצעי סינון כזה שחוסך לי את הכאב ראש הזה של כל מיני דברים שיכול להיות שלא מתאימים להם או לא מתאים לי, מראש, זאת אומרת מנקודת ההתחלה.

בהלימה עם תמונות הגוף קטועות הראש הנפוצות בפרופילים של הנשואים האנונימיים בטינדר, גם הטקסטים הנלווים להן נוטים להדגיש חלקיות וחשאיות, הפעם של הקשר שמוצע לצד השני. המונח הנפוץ ביותר בהקשר הזה הוא "קשר דיסקרטי", ולצידו חוזרים ומופיעים בפרופילים תיאורים שמדגישים במישרין או במרומז את אופיו המיני של הקשר, ובהם שלל מונחים בלשון נקייה שמוכרים למשתמשים באפליקציה כמילים נרדפות לסקס: לא רציני, פאן, NSA (no strings attached) ו-FWB (friends with benefits). באותה רוח, רבים מחסרי הפנים טורחים לציין בפרופיל גם את האפיונים או המרכיבים הזוגיים שאינם נכללים בקשר המוצע, למשל "לא לקשר רציני"; "לא מחפש להתחתן או לפתח זוגיות נוספת"; "מחפש סקס בלי כמעט משמעות כי משמעות בלי כמעט סקס יש לי". משפטים שמתמקדים באופי הקשר הרצוי והלא-רצוי מכוונים את תהליך החיפוש בעיקר לתחום של היחסים הנחשקים, ופחות מכך לתכונות של הפרטנרית הנחשקת - דפוס דומה לזה שאפיין את החיפוש אחר יחסים רומנטיים באתרי היכרויות מהדור הקודם (אילוז, 2008), ושממשיך לאפיין את החיפוש אחר קשרים מכל הסוגים בטינדר (LeFebvre, 2018). במקרה של הנשואים האנונימיים, הפרופילים פועלים כדיסקליימר, מעין גילוי נאות שנועד לפטור אותם מאחריות בגין אי-הבנה בעתיד, באמצעות ציון הסטטוס שלהם כנשואים או הצהרת כוונות רשמית לגבי הפרגמנטציה והצמצום של הקשר המוצע למקטעים זוגיים מסוימים ולא אחרים. אם, כפי שאמר לי אמיר, 41, "הכיתוב שאני שם והתמונה שאני שם הם דלת שהיא מאוד-מאוד חשובה", נראה שהנשואים האנונימיים דואגים להציב על דלתם שלט מאיר עיניים שמסביר בבירור מה ניצב מאחוריה ובעיקר מה לא ניצב מאחוריה, ובכך מונעים כניסה של נשים "לא מתאימות" לכל קשר פוטנציאלי.

לצורך אותה מטרה, הנשואים האנונימיים מעורבים בעצמם (באמצעות החלקה ימינה או שמאלה על הפרופילים שמוצעים להם) בסינון מראש של מועמדות שנתפסות כבלתי מתאימות לקשר הדיסקרטי והפרגמנטרי שהם מבקשים לעצב. כך למשל הם עשויים לאשר רק נשים שאינן מתגוררות קרוב מדי אליהם ("לא ביישוב שלי או בסביבתו"); "אתה לא רוצה שזה יהיה בסביבת החיים הפרטיים שלך", רק נשים בטווח גילאים מסוים ("אני לא הולך עם בנות מתחת לגיל 30, רצוי כמה שיותר קרוב ל-40, שלא תפתח תלות או רגשות"), או רק נשים שאינן מצהירות כי הן מחפשות קשר רומנטי ("אם רשום שהיא מחפשת אהבה או קשר רציני אני מסנן"). בתהליך סינון זה, הנטייה היא להעדיף נשים "בסטטוס דומה" או "בסטטוס זהה", כלומר נשים נשואות, מכיוון שנשים כאלה צפויות להזדהות עם מצבם ("מחפש אחת כמוני שיכולה להבין בלי לשפוט"; "מחפש מישהי שמרגישה כבויה בזוגיות כמוני. מישהי שמחפשת מישהו שיראה אותה מחדש"), ובעיקר לספק ערובה לחלקיות ולדיסקרטיות של הקשר: "נשואה מוגבלת כמוני לא תוכל לכתוב מתי שמתחשק לה. יש בזה אמצעי הגנה. יש בזה ביטחון. יש לה מה להפסיד"; "אין את הקטע של ההתאהבות או שתהיי איתי 24/7"; "מן הסתם זה לא משהו שאמור ללכת לטווח ארוך".

הדו-כיווניות של תהליכי הסינון בטינדר, כלומר העובדה שרק אישור הדדי יוצר התאמה ותקשורת בין הצדדים, מכפילה את תהליכי הניתוב של כל קשר פוטנציאלי לעבר התחום הצר והממוקד שהוקצה לו מראש ("רק מי שמחבב את הרעיון שלך יוצר איתך קשר ורק אם אתה מאשר הוא יכול לשוחח איתך ולהכיר אותך"). בהתאמה עם ההסברים שהנשואים האנונימיים מספקים להתקנת האפליקציה, ובראשם הצורך למלא את החסר המיני

בחייהם, גם הפרופילים שלהם מציגים גרסאות שונות של הביטויים "להשלים חוסרים", "בלי לפרק את החבילה" ו"לשמור על הקיים". אלה מצטרפים לטקטיקת הפרגמנטציה של הקשר הפוטנציאלי, ומבססים קשרים שנשענים מלכתחילה על ההבנה המשותפת שהמטרה המיידית של הקשר היא "השלמה לנישואים" ושהוא נועד, גם בטווח הארוך, לשמור על הנישואים ולא להחליף אותם (ראו גם כרמל וליביו, 2017).

הטכנולוגיה החדשה מסייעת אפוא לנישואים האנונימיים למקד את הקשר ולנתב לתוכו רק שותפות שמתאימות לתפיסתם לקשר הרצוי, בעיקר נשים שיודעות מראש שמצפה להן קשר מוגבל ושאינן מחפשות קשרים מסוג אחר. כך מבקשים הנישואים האנונימיים להוציא אל מחוץ למשחק רומנים מהטיפוס ה"קלאסי", כאלה שמקורם בהתאהבות בהיסח דעת וללא כוונה מוקדמת בגבר נשוי או בהיסחפות לא מתוכננת ליחסים אסורים, ושנוטים לתפיסתם להפוך לדרמטיים ובלתי נשלטים ולאיים על הנישואים ("קשרים מחוץ לטינדר אתה עלול למצוא את עצמך בקשר עם מישהי שלא ידעת עליה כלום. [...]. הסיכוי שבחורה תיקשר אליך גבוהים לפני שידעת עליה דברים, או גילית את הדברים שמאוד יפריעו עם הזמן"). מה שנכנס לתחום האפשרויות שעשויות להתממש הוא רק קשרים שצלחו את תהליכי הסינון הדו-כיווניים, המוכוונים לעבר הגדרה מראש של התכלית, האופי והתנאים שמוטמעים ביחסים. עוד לפני שנוצרת תקשורת בין הצדדים, הנישואים האנונימיים מעצבים את הקשר כפרגמטרי, וכך לתפיסתם הם ממזערים את סכנת ההתפרקות של נישואיהם. בחלק הבא אראה כיצד אסטרטגיה מוכוונת מטרה זו ממשיכה לקבל השראה ותמיכה מן הטכנולוגיה החדשה גם בשלב שבו מתפתחים בין הצדדים תקשורת ויחסים ממשיים.

אחרי ההתאמה: פרגמנטציה של הקשר הדיסקרטי והרגשות המעורבים בו

אחרי תהליך הסינון הפסיבי (באמצעות בניית הפרופיל) ותהליך הסינון ה"אקטיבי" (באמצעות ההחלקות) של מועמדות לקשר, נוצרת ההתאמה המיוחלת, המאפשרת לצדדים להתכתב בערוץ הצ'אט של האפליקציה. אם לפני ההתאמה ביססו הנישואים האנונימיים את הקשר כפרגמנטרי בעיקר באמצעות הצהרה ציבורית על אופיו המיני והאינטימי ועל הסטטוס שלהם כנישואים, הרי מרגע שנוצרת אינטראקציה עם הצד השני עוברת הפרגמנטציה של הקשר המתגבש אל המישור הבינאישי, והיא ממשיכה לזכות בסיועה ובתמיכתה של הטכנולוגיה החדשה.

כבר בראשית הצ'אט, הנישואים האנונימיים ממשיכים בתהליך הסינון הכפול של הנשים שלתפיסתם אינן מתאימות לקשר שהם מחפשים. ראשית, הם חוזרים ומבהירים בהתכתבויות, הפעם באופן פרטי, שהם מציעים קשר פרגמנטרי שיתקיים במקביל לנישואיהם ("אני אומר לכולם: אני כאילו נשוי ואני לא מתכוונן להתגרש ולא כלום, והפגישות שלנו זה יהיה אך ורק למטרת כיף וזהו"); "מאוד חשוב לי שזה יהיה ברור שזה לא שום דבר מעבר לזה. יש תמיד את החשש הזה שמישהי תחליט שהיא רוצה יותר". שנית, הם מגייסים את יכולת ההתרשמות המהירה שמאפיינת את הצ'אט ("אפשר להרגיש ב-10 דקות מי עומד מולך") כדי לבדוק בעצמם את ההתאמה האישיותית של כל מועמדת לקשר הדיסקרטי - האם היא אמינה ("לא על כל אחת אני יכול לסמוך ש[היא] לא תסכן

את המשפחה שלי"), האם היא מבינה לאשורן את משמעויות הקשר שאליו היא נכנסת ("צריך למצוא אישה עם אינטליגנציה גבוהה שיש לה יכולת הבנה בסיסית למצב... מישיה שמבינה שהזמן הגנוב של שנינו הוא רק עבורנו וכשזה נגמר יודעים לעשות סיכוב ולחזור לחיינו"), והאם היא מסוגלת שלא לפתח תלות רגשית בצד השני לקשר ("צריך אישה חזקה מולי. לא מישיה חלשה. חלשות קל לנצל או להביא למצב שאתה רוצה, אבל זה בעוכריך, כי אתה תפגע בה וזה לא מכובד. ומעבר לזה קארמה היא זונה וזה יחזור אליך"). סינונים אלו, הפעם דרך הצ'אט, ממשיכים לסייע לנשואים האנונימיים להימנע ממה שנתפס בעיניהם כיחסים בלתי נשלטים שמסכנים את נישואיהם.

במקרים שבהם תהליכי הסינון הראשוניים בצ'אט צולחים ושני הצדדים מחליטים להמשיך הלאה, הם נוהגים לעבור לאחת מאפליקציות ההודעות הפופולריות (וואטסאפ, טלגרם או קיק), שאחד היתרונות הבולטים שלהן, לעומת הצ'אט בטינדר, טמון באפשרות להעביר באמצעותן תמונות פרטיות. במקרה של הנשואים האנונימיים, אפשרות זו מתועלת בעיקר לחשיפת מראה פניהם לראשונה (ושל האישה שבצד השני, אם גם היא אנונימית), ולעיתים גם לסקסטינג, כלומר להחלפת תמונות וסרטונים עצמיים בעלי אופי מיני מפורש. הסקסטינג הוא המשך ישיר של תרבות הצ'אט בטינדר, שמאפשרת לנשואים האנונימיים (כמו למשתמשים אחרים באפליקציה) לפנות כבר בתחילת השיחה להתכתבות פלרטטנית או מינית מפורשת. ההתכתבויות המיניות ממשיכות לסייע לנשואים האנונימיים לסנן ביעילות נשים שנתפסות כלא מתאימות לקשר המסוים שהם מבקשים לעצב ("חשוב שהיא תהיה מאוד מחוברת למיניותה"; "המראה פחות חשוב לי. פתיחות מינית כן, מאוד"), וחשוב מכך – הן ממסגרות את היחסים, כבר מרגע היווצרותם, כמיניים ואינטימיים במובהק:

אני לא הייתי כאילו ישר ניגש לכל בחורה והייתי כאילו מתחיל איתה. הייתי צריך סוג של להבין, להראות סוג של רמיזות מסוימות שפותחות לי את זה. אבל יהיה לי קשה לקחת יוזמה ולהגיד משהו שהוא קצת יותר מבעיר את האש באופן אישי. אני לא עושה את זה. פה [בטינדר] – כן. [...] בגדול, הדבר האופטימלי זה המפגש. אבל בין לבין יש הרבה דברים. בשיחה אחת יש גם אמת מוחלטת, והרבה "סטיות". (אמיר, 41, במרחק 75 ק"מ)

בטינדר לדעתי נשים מרגישות יותר חופשי להביע את מה שהן רוצות. [...] כי בהתחלה זה וירטואלי ככה שמביעים הכל בשיא הפתיחות [...]. מן הסתם זה גולש למיניות. כי בשיחה בארבע עיניים יש המון שחוששים מלהגיד את הדברים איך שהם, הליברליות מאוד חסרה. בטינדר מרשים קצת יותר (הרבה). (בועז, 45, במרחק 12 ק"מ)

כאן הבישול יותר מסקרן, הדרך שונה אבל יש לה את הייחודיות. [...] נותן טעם/עניין. בונה מתח. בונה משיכה שהיא מנטלית לפני שהיא פיזית. (אדם, 42, במרחק 4 ק"מ)

מבחינתם של הנשואים האנונימיים, הצ'אט המרוחק מתיישב עם אופי הקשר שהם חותרים אליו, היות שהוא הופך את תהליך ההיכרות הראשוני לאוטנטי, קרוב ואינטימי יותר מזה שאפשרי בחיים האמיתיים. הסיבה העיקרית לכך היא כמובן האנונימיות, המבטלת את החששות והמבוכות הנלווים להיכרויות לצרכים מיניים ואינטימיים במרחב הפיזי. יתרון

נוסף של הצ'אט נעוץ בכך שהוא ביטל לחלוטין את ההתרשמות החושית שהייתה מוטמעת במפגשי היכרות טיפוסיים בעבר, שהתנהלו פנים אל פנים. לפני יותר ממאה שנים כתב הסוציולוג גיאורג זימל (1907/2012) שהרושם החושי ממלא תפקיד מרכזי בתהליך ההיכרות של הזולת, ושהוא נוטה לעורר בלבול והטרדה בשל התרכזותה של העין בפנים של האחר, שהם אובייקט חידתי ומרובה צדדים והבעות. תוכנה זו עשויה להסביר מדוע הצ'אט האל-חושי בטינדר, שנטרל את חילופי המבטים המבלבלים, מאפשר תקשורת נינוחה, פתוחה, ממוקדת ועניינית יותר, שתומכת בפלרטוט ובפתיחות מינית בין זרים. הנשואים האנונימיים מגייסים יתרונות אלו ומשתמשים בצ'אט ככלי לטיפוח המשיכה המינית ביחסים ולביסוס הקשר כממוקד סביב ציר התשוקה והמיניות.

בהקשר הזה ראוי לציין שהצ'אט האל-חושי הוטמע גם בפלטפורמות ההיכרויות שקדמו לטינדר והתעצב זה מכבר ככלי שתומך בניהול של קשרים מחוץ לנישואים, בפרט כאלה שנשארים בזירה הווירטואלית המרוחקת (Hertlein & Stevenson, 2010; Mileham, 2007). עם זאת, עידן טינדר מאופיין בתרבות טכנולוגית שהעצימה בכמה אופנים את היתרונות של הצ'אט עבור משתמשים נשואים. ראשית, היות שטינדר מאפשרת בכל עת חסימה והעלמה מוחלטת של הצד השני לצ'אט, היא עיצבה את ההתכתבות המינית המתמשכת באפליקציה כמוסכמת, לגיטימית ומקובלת יותר (Davis et al., 2016). שנית, הצ'אט מתנהל במרחב האישי והפרטי של הטלפון הנייד, שלרוב מוגן באמצעות סיסמה אישית, ויש גם מי שמנהלים את כל ההיכרויות והקשרים הדיסקרטיים שלהם במכשיר טלפון ייעודי נפרד. לדיסקרטיות הזאת תורמת גם האפשרות להסתיר, להסיר זמנית או למחוק ללא עקבות את אפליקציית ההיכרויות המותקנת בנייד (Duguay, 2017). התכונות מבטיחות הדיסקרטיות נשמרות במעבר של הדוברים לצ'אטים באפליקציות הודעות פופולריות כדוגמת וואטסאפ, והמחמירים שבהם נוטים לעבור לאפליקציות שנחשבות חשאיות במיוחד (בעיקר טלגרם) בשל אפשרויות האבטחה הנוספות שהן מציעות: לתקשר מבלי לחשוף את מספר הטלפון שלהם בפני הצד השני, להעלים בכל עת – בשני הצדדים – את היסטוריית ההתכתבות שלהם, ולשלוח תמונות וסרטונים שמשמידים את עצמם אחרי צפייה בהם (אפשרות דומה הוצעה בוואטסאפ רק לאחרונה). ולבסוף, בעידן שבו המדיה החברתית הדיגיטלית הפכה לצורה שגרתית של תקשורת בינאישית, גם הצ'אט בטינדר הפך טבעי יותר, ולצד הטכנולוגיה מבוססת המיקום של האפליקציה הוא הגביר את יכולתם של אנשים לכוון אינטימיות שבה האונליין והאופליין מתמזגים זה בזה (Newett et al., 2017). מכאן שטינדר, הרבה יותר מכל פלטפורמות ההיכרויות שקדמו לה, מאפשרת לקשרים דיסקרטיים, ולקשרים מיניים בכלל, גם להתעצב וירטואלית (בצ'אט) ביתר קלות וגם להתממש למעשה (במרחב הפיזי) ביתר יעילות.

הצ'אט בטינדר מבוסס על עקרון ההדדיות והוא כולל כאמור את האפשרות של כל צד ללחוץ, בכל רגע שיבחר, על "בטל התאמה" (unmatch) – פעולה שחוסמת תקשורת עם הצד השני ומוחקת בשני הצדדים כל תיעוד שקשור בהתאמה ובתקשורת הווירטואלית ביניהם, כאילו שני אלה לא התרחשו מעולם. תכונה זו מבטלת את עקרון התיעוד וההתמדה של המידע, שהוא אחת המזמינויות המרכזיות של המרחב הווירטואלי (Boyd, 2014). עם זאת, האפשרות לבטל התאמה בכל עת, המזכירה את דפוס הגוסטינג (ghosting) המיוחס לזירת ההיכרויות העכשווית (Lefebvre, 2017), מטמיעה את הניתוק המהיר מהצד השני

לצ'אט והופכת אותו לדפוס לגיטימי, שגרתו ומרכזי לא פחות מדפוס החיבור המהיר שקדם לו. בהשראת מאפיין טכנולוגי-תרבותי זה, הנשואים האנונימיים ממסגרים את הקשר לכל אורכו כאפיזודה ארעית וכת ניתוק, מסגור שלגישתם מונע את ההתפתחות של רגשות לא רצויים ביחסים. לשם כך, חלקם נוקטים טקטיקה של הגבלת הקשר מראש לכמה מפגשים בודדים ("אם יש מפגשים, מסכמים שזה לא יותר משלושה נניח. לפני שמתדרדר לרגש או לאיבוד הברקסים"). אחרים, שהם הרוב בקרב הגברים הנשואים שראינתי, שואפים לקשר מתמשך, אך ממצבים אותו כארעי ובר ניתוק באמצעות הגבלה מראש של אורך המפגשים או תדירותם ומיצובם כמשניים בחשיבותם לצורכי המשפחה ("אני לא עושה שום דבר על חשבון זמן משפחה"; "אני לעולם לא נותן לזה להשפיע על הבית או על זמן המשפחה. לעולם לא בערב, ולא בשבתות, לא בחגים"). במקביל, הנשואים האנונימיים מקפידים להדגיש בפני הצד השני את הקלות שבה אפשר "לבטל" את הקשר, אם וכאשר יסמן איום על הסטטוס קוו המשפחתי שלהם ("אני דואג לומר שלא משנה מה יהיה, אני לא פה לחפש זוגיות חדשה ושאינ לי שום דבר חוץ ממשפחה שאי אפשר לקום ולעזוב בתוך 30 שניות"). והם אכן נוטים לנתק במהירות את הקשר הדיסקרטי, בכל פעם שהפרטנרית מתחילה לפתח רגשות לא רצויים:

אם קורה או שזה יותר מדי או שהיא מתחילה להתאהב, אני כבר מפסיק את זה.
(נשוי, 47, במרחק 46 ק"מ)

[היה לי] רומן מהמם. חצי שנה. [הוא נגמר] כי הרגשתי שהיא הופכת לאובססיבית. שאם לא יוצא להיפגש כמה ימים אז מתחילה לשגע אותי. אמרתי לה הכי פתוח וישיר מההתחלה שקנאה ואובססיביות לא בשבילי. (בועז, 45, במרחק 12 ק"מ)

חשוב לדעת לא עם מי נכנסת למיטה, אלא עם מי אתה יוצא ממנה [...] ומכיר את המשפט סוד סופו להתגלות. העניין הוא מרחב הזמן שיש לך לשמור על הסוד. אם מתחילים להיווצר סדקים בסוד חותכים. חוק ה־30 שניות. (ארנון, 42, במרחק 88 ק"מ)

נראה אפוא שבמסגרת תהליך הפרגמנטציה של הקשר הדיסקרטי, הנשואים האנונימיים עוסקים גם בפרגמנטציה של הרגשות המעורבים ביחסים. הם מפקחים על כל נטייה של הפרטנרית להתאהב, לקנא או "לרצות יותר", וחלקם אף מטילים מגבלות רגשיות דומות על עצמם ("אני דואג שלא להתאהב בצד השני, אלא זה למטרת פאן"; "הכול במגבלות שלי. לא להתאהב יותר מדי, לקחת את הכול בפרופורציות"; "אני אוהב אבל לא מתאהב. לא מוותר על התא שלי בשביל אף אחד נקודה"). הניהול הרגשי של הקשר הדיסקרטי מועתק מהסביבה הטכנולוגית למישור של התקשורת מקרוב, וגם אז הנשואים האנונימיים ממשיכים להגביל את הרגשות המעורבים ביחסים, לפקח עליהם, ולסיים את הקשר בכל פעם שמסתמנת העמקה או הסלמה רגשית של היחסים. כלומר, הם מוסיפים לעצב את הקשר כארעי, פרגמנטרי ודיסקרטי לכל אורכו, בהלימה עם מאפייני החיפוש שהגדירו אותו עוד לפני שנוצר.

במסגרת טקטיקת הפרגמנטציה של הרגשות, הנשואים האנונימיים מגדירים במגוון דרכים את הרגשות המותרים מבחינתם בקשר הנחשק. יש מי שכוללים בתוכו רק רגשות המזוהים כמיניים, כמו תשוקה, הנאה, עונג או התרגשות. אחרים שואפים לממש

באמצעותו חסכים רגשיים נוספים כמו רוך, חום, קרבה, אמפתיה, תמיכה או חברות. כך או אחרת, גברים אלו מקפידים להיצמד ללוגיקה שמוכרת כ-NSA (כאמור, no strings attached) ולשלול קשר שמעורבים בו רגשות שנתפסים ככובלים, בעיקר התאהבות, אהבה, התקשרות ומחויבות. במילותיהם, הם שואפים לקשר שעיקרו "התרגשות ללא רגשות", ולמעשה מבקשים להכליל בקשר רגשות מיניים ואינטימיים ולהדיר ממנו רגשות שמזוהים עם התחום הרומנטי; את אלה ממסגרים הנשואים האנונימיים כצרכים שכבר מקבלים מענה ביחסים הראשיים שלהם, או לחלופין כרגשות שמסכנים את נישואיהם. פרגמנטציה רגשית זו מתעצבת אף היא בהשראתה ובתמיכתה הטכנולוגית-תרבותית של טינדר, והיא ממשיכה לסייע לנשואים האנונימיים ליצור גבולות ברורים ובלתי חדירים בין הזוגיות הביתית והמשפחתית שלהם ובין הקשר שמחוץ לנישואים, לקיים את שני הקשרים האלה כמקטעים נפרדים שממלאים מאוויים שונים בחייהם, וכך לשמור על נישואיהם המונוגמיים-למראה ללא פגע.

סיכום ודין: טכנולוגיה חדשה, סדר חברתי ישן

כמו כל טכנולוגיה חדשה שמצליחה להיטמע בחיי השגרה של אנשים, גם טינדר זכתה לעמוד במרכזם של דיונים רבים שתיארו את השפעתה על ההתנהגות האנושית, הרומנטיקה, המיניות והאינטימיות בעידן העכשווי. מאמר זה מתמקד בהיבט מסוים של התפתחות טכנולוגית-תרבותית זו – השימוש של גברים נשואים בטינדר כדי לנהל קשרים דיסקרטיים. סיפוריהם של גברים אלו מלמדים על פניהם הכפולים של קשרי הגומלין בין האפליקציה ובין הקשר הדיסקרטי. מצד אחד, הגברים הנשואים רואים בטינדר לא יותר מאשר אמצעי עכשווי ומעודכן למציאת אותם קשרים אסורים שהם חיפשו וניהלו גם בעידן הקודם, קשרים שכאז כן עכשיו נועדו בעיקרם למלא חסכים מיניים בנישואיהם. מצד שני, נראה שהמזמינויות של טינדר מסייעות לגברים אלו, וכנראה גם מכוונות אותם, לממש את התשוקות ה"ישנות" שלהם באופן ממוקד יותר שתפור על פי צורכיהם ויעדיהם המוגדרים מראש, ובפרט מתאים לשאיפתם לכונן קשר דיסקרטי ופרגמנטרי שמוגבל להיבט המיני ומשוחזר מכבלים רגשיים.

בתהליכי הפרגמנטציה של הקשרים שמחוץ לנישואים מעורבות כמה תכונות של טינדר. ראשית, ההתבססות של כל התאמה על הכרעה של שני הצדדים יוצרת סינון ממוקד מטה כפול (פסיבי ו"אקטיבי"), שממזער את האפשרויות ליצור קשר עם נשים שנתפסות כלא מתאימות לקשר החלקי. שנית, הצ'אט האנונימי והאל-חوشي הופך את ההיכרות הראשונית למשוחזרת ופתוחה יותר, והוא מחזק את האופי המיני של הקשר ומאיץ את התגבשותו ככזה במישור הווירטואלי והממשי כאחד. שלישית, האפשרות לבטל בנקל את ההתאמה ואת הצ'אט בטינדר מעצבת את הקשר כארעי ובר ניתוק, כזה שאינו משאיר אחריו עקבות טכנולוגיים ורגשיים כאחד.

ההתבססות של הקשר מראשיתו כפרגמנטרי וכמיני ביסודו מנכיחה את אופי היחסים והרגשות המעורבים בהם גם כשהם עוברים למישור של המפגשים הממשיים. טקטיקות ששואבות תמיכה והשראה מהעולם הטכנולוגי מיושמות במרחב הפיזי ומוסיפות לתמוך בדיסקרטיות, בארעיות ובפגיעות של הקשר, ולבסס אותו כאמצעי שמגן על הנישואים

מפני המלנכוליה שדבקה בהם ושעלולה להרוס אותם. נראה שלא זו בלבד שעצם השימוש של הנשואים האנונימיים באפליקציה מונע את התרחיש הקלאסי של היסחפות רגשית בלתי מכוונת ליחסים אסורים, גם דפוסי השימוש שלהם בטכנולוגיה החדשה מצמצמים את הסיכויים שיתפתחו ביחסים אלו לכל אורכם רגשות אסורים, בעיקר התאהבות. שני הגורמים האלה דוחקים לשוליים קשרים מחוץ לנישואים שמאופיינים בחוסר שליטה, מלכתחילה או בדיעבד, וכך מצמצמים את הסכנה שהם יתגלו במקדם או במאוחר ויפגעו בנישואים. בתנאים אלו, בקשר הדיסקרטי בעידן טינדר צפונה ההבטחה שאכן אפשר, כפי שאומרים הנשואים האנונימיים, "לאכול את העוגה ולהשאיר אותה שלמה", והיחסים שצומחים באפליקציה הופכים לאמצעי יעיל ששומר על הנישואים כהסדר פרטי, כמוסד חברתי וכאידיאל תרבותי, כמו לשם כך נועדו.

אסטרטגיית הפרגמנטציה של קשרים ורגשות אינה ייחודית לנשואים האנונימיים, ואפשר למצוא אותה גם אצל משתמשים אחרים בטינדר. הטכנולוגיה החדשה מסייעת לכלל המשתמשים באפליקציה לפתח מגוון זהויות מבוססות פרקטיקה שמעצבות את המפגש הדיגיטלי והפיזי ככזה שמוטה לעבר אופי הקשר המבוקש (Miles, 2019). טקטיקה זו מאפיינת מחפשי קשרים מכל הסוגים, אך היא יעילה במיוחד כשהמטרה היא לעבור במהירות למפגש מיני ולהימנע מיחסים רומנטיים או מחייבים (ראו למשל Licoppe et al., 2016; Wu & Ward, 2018). מה שמייחד אפוא את השימוש של הנשואים האנונימיים בטינדר, בהשוואה למשתמשים אחרים, אינו טקטיקת ההגבלה מראש של היחסים לתחום המיני והארעי, אלא תרומתה למיסוד מטרת העל שמכתיבה אותה: שמירה על הנישואים והמבנה המשפחתי בצורתם המסורתית והאידיאלית, באמצעות תמיכה בפרגמנטציה של היחסים הדיסקרטיים. אף שהאפליקציה נותנת לגיימיציה לתשוקה האמונוגמית של גברים נשואים ומסייעת להם לממש קשרים דיסקרטיים, בד בבד היא תומכת – יותר מפלטפורמות דומות לפנייה – במאמציהם להסתיר את הקשר האסור, לצמצם אותו, לנתקו משגרת החיים הנורמטיביים ולשמור על מעמדו המשני והדיסקרטי ביחס לנישואיהם המונוגמיים למראה.

המקרה של הנשואים האנונימיים בטינדר מספק הצצה לתחום הרחב יותר של היחסים האינטימיים, המיניים והרומנטיים בימינו. הוא מדגים כיצד אפליקציית ההיכרויות – התומכת הן ביצירה המהירה של קשרים מכל הסוגים, הן בביטולם המהיר – מקדימה, מאיצה ומחזקת דפוסים של סינון, תכליתיות והתמקדות במטרה בזירת ההיכרויות, וכן דפוסים של צמצום ופרגמנטציה של היחסים, שמלוות את הקשר מראשיתו ועד סופו. במונחים רחבים יותר, מקרה זה תורם להבנה התאורטית שלפיה אובייקטים לא-אנושיים אכן עשויים לתפקד כסוכני פעולה, כפי שטען לאטור (Latour, 2005). הם לא רק מרחיבים או משנים את רפרטואר ההתנהגויות והמיומנויות האנושיות; הם מעוצבים ומפעלים באופנים שמקדמים מסלולים אנושיים מסוימים ולא אחרים, ובכך הם משנים את המצב החברתי. ואם, כפי שטען לאטור, ככל שהאובייקטים נעשים מרכזיים יותר כך הם נוטים להסתיר את כוח הפעולה שלהם, אזי נראה שהתבססותה של טינדר כפלטפורמה דומיננטית (ויש שיאמרו הכרחית) בעולם ההיכרויות יצרה תרבות ממוקדת קשרים ופרגמנטרית של היכרויות ויחסים אינטימיים, שמתקבלת כמובנת מאליה ומשכיחה את מקורות ההשראה הטכנולוגיים שלה.

עם זאת, מקרה זה מדגים גם את מרחב הפעולה הלא מבוטל של הסובייקט האנושי בסביבה הטכנולוגית. הגברים הנשואים מציגים את עצמם באמצעות פרופילים חסרי פנים (ולרוב גם חסרי גוף), שעומדים בסתירה לעיצוב של טינדר כפלטפורמה קטלוגית והיפר-וויזואלית שבמרכזה בחירה בגברים ונשים על סמך מראה חיצוני. ואף שההצגה העצמית הלא סטנדרטית של הגברים הנשואים נעוצה במגבלה חברתית, הם הופכים אותה להזדמנות ומשכללים באמצעותה את טקטיקות ההכוונה של קשרים פוטנציאליים לתחום הדיסקרטי. מהלך זה משקף אפוא את עיצובה של הסביבה הטכנולוגית על פי היכולות, ההעדפות, התשוקות והיעדים של המשתמשים, ולא להפך. האפליקציה מצידה "מעלימה עין" מהפרופילים האנונימיים ואינה כוללת אותם ברשימת הפרופילים הבלתי הולמים שהמשתמשים מוזמנים לדווח עליהן (ובהם פרופיל מזויף, פרופיל פרסומי ופרופיל שמכיל עירום) ושמתכנים בחסימה. כך התעצבו הפרופילים האנונימיים כאחת האפשרויות המזמינות של טינדר, והם מייצגים "פלח שוק" דומיננטי שממזג את כוח הפעולה והאינטרסים של מחפשי הקשרים הדיסקרטיים עם האינטרסים הכלכליים של בעלי האפליקציה. מהלך דומה של סוכנות פעולה אנושית מתגלה בתהליכי הפופולריזציה והסטנדרטיזציה שעברה טינדר לאורך שנותיה, ששינו את תדמיתה מ"אפליקציית הוק-אפ" שעניינה מין מזדמן לזירה שבה גברים ונשים מחפשים אחר כל טיפוס הקשרים האינטימיים, ובכלל זה יחסים רומנטיים לטווח ארוך (Gatter & Hodkinson, 2016). נראה אפוא שחלק מסוד קסמו והצלחתו של האובייקט הלא-אנושי טמון ביכולתו להתאים את עצמו לנורמות ולאידאלים של המשתמשים בו; כשם שהאובייקט הטכנולוגי הוטמע בעולם החברתי, כך העולם החברתי הוטמע באובייקט הטכנולוגי.

התעצבותה של הסביבה הטכנולוגית על פי הנורמות החברתיות שמסביבה מרמזת על האפשרות שהטכנולוגיה משתנה בקצב מהיר יותר מהתפיסות והערכים של האנשים שמשתמשים בה, ושהיטמעותה בשגרה כרוכה בגמישותה ובהתאמתה לנורמות חברתיות קשיחות יותר מאשר בשינוי של הנורמות האלה. בניגוד למה שנהוג לספר על טינדר, אפילו כשהאפליקציה מסייעת למימוש של הקשר הדיסקרטי שמחוץ לנישואים, היא תומכת ברעיונות שכורכים מערכת יחסים משמעותית עם זוגיות "רומנטית" מונוגמית ועם התא המשפחתי הרצוי – אותם רעיונות שדוחקים את הא-מונוגמיה לאזורים משניים, דיסקרטיים ופרגמנטריים; עולם טכנולוגי חדש שמשרת סדר חברתי ישן.

מקורות

- אילוז, אווה. (2008). אינטימיות קרה: עלייתו של הקפיטליזם הרגשי (בתרגום יורם שדה). הקיבוץ המאוחד.
- באומן, זיגמונט. (2003). אהבה נזילה (בתרגום עמי שמיר). מאגנס.
- זימל, גאורג. (2012). הסוציולוגיה של החושים. בתוך עמוס מוריס-רייך (עורך מדעי), כיצד תיתכן חברה ומאמרים נוספים (בתרגום מרים קראוס; עמ' 187-203). הקיבוץ המאוחד. (במקור פורסם ב-1907)
- כרמל, עופר, וארן ליביו. (2017). בגידות 2.0: שיח הבגידה בבני זוג במרחב הווירטואלי. עיונים בשפה וחברה, 10(2), 16-34.

- פרל, אסתר. (2016). סיפור מהצד: בחינה מחדש של הזוגיות המודרנית (בתרגום אמנון כץ). כנרת.
- Albury, Kath, Jean Burgess, Ben Light, Ken Race, & Roman Wilken. (2017). [Data cultures of mobile dating and hook-up apps: Emerging issues for critical social science research](#). *Big Data & Society*, July–December.
- Allen, Elizabeth S., David C. Atkins, Donald H. Baucom, Douglas K. Snyder, Kristina Coop Gordon, & Shirley P. Glass. (2005). Intrapersonal, interpersonal, and contextual factors in engaging in and responding to extramarital involvement. *Clinical Psychology Science and Practice*, 12(2), 101–130.
- Anderson, Eric. (2010). "At least with cheating there is an attempt at monogamy": Cheating and monogamism among undergraduate heterosexual men. *Journal of Social and Personal Relationships*, 27(7), 851–872.
- Atkins, David C., Donald H. Baucom, & Neil S. Jacobson. (2001). Understanding Infidelity: Correlates in a national random sample. *Journal of Family Psychology*, 15(4), 735–749.
- Barker, Meg-John. (2005). This is my partner, and this is my... partner's partner: Constructing a polyamorous identity in a monogamous world. *Journal of Constructivist Psychology*, 18(1), 75–88.
- Blackwell, Courtney, Jeremy Birnholtz, & Charles Abbott. (2015). Seeing and being seen: Co-Situation and impression formation using grindr, a location-aware gay dating app. *New Media & Society*, 17(7), 1117–1136.
- Blow, Adrian J., & Kelley Hartnett. (2005). Infidelity in committed relationships II: A substantive review. *Journal of Marital and Family Therapy*, 31(2), 217–233.
- Boyd, Danah. (2014). *It's complicated: The social lives of networked teens*. Yale University Press.
- Chohaney, Michael L., & Kimberly A. Panozzo. (2018). Infidelity and the internet: The geography of Ashley Madison usership in the United States. *Geographical Review*, 108(1), 69–91.
- Condie, Jenna, Garth Lean, & Brittany Wilcockson. (2017). The trouble with Tinder: The ethical complexities of researching location-aware social discovery apps. In Kandy Woodfield (Ed.), *Advances in research ethics and integrity: The ethics of online research* (pp. 135–158). Emerald Publishing.
- Coontz, Stephanie. (2005). *Marriage, a history: From obedience to intimacy, or how love conquered marriage*. Penguin.
- Cooper, Al. (1998). Sexuality and the internet: Surfing into the new millennium. *Cyber Psychology & Behavior*, 1(2), 187–193.
- Courtois, Cedric, & Timmermans, Elisabeth. (2018). Cracking the Tinder code: An experience sampling approach to the dynamics and impact of platform governing algorithms. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 23, 1–16.

- Cravens, Jaelyn, & Jason Whiting. (2016). Fooling around on Facebook: The perceptions of infidelity behavior on social networking sites. *Journal of Couple & Relationship Therapy*, 15(3), 213–231.
- Dant, Tim. (2004). *Materiality and society*. Open University Press.
- David, Gaby, & Carolina Cambre. (2016). Screened intimacies: Tinder and the swipe logic. *Social Media + Society*, 2(2), 1–11.
- Davis, Mark, Paul Flowers, Karen Lorimer, Jane Oakland, & Jamie Frankis. (2016). Location, safety and (non) strangers in gay men's narratives on "hook-up" apps. *Sexualities*, 19(7), 836–852.
- Docan-Morgan, Tony, & Carol A. Docan. (2007). Internet infidelity: Double standards and the differing views of women and men. *Communication Quarterly*, 55(3), 317–342.
- Duguay, Stephanie. (2017). Dressing up Tinderella: Interrogating authenticity claims on the mobile dating app Tinder. *Information, Communication & Society*, 20(3), 351–367.
- Ferrer, Jorge N. (2018). Beyond the non/monogamy system: Fluidity, hybridity, and transcendence in intimate relationships. *Psychology & Sexuality*, 9(1), 3–20.
- Gatter, Karoline, & Kathleen Hodkinson. (2016). On the differences between Tinder versus online dating agencies: Questioning a myth – an exploratory study. *Cogent Psychology*, 3, Article 1162414.
- Greenhalgh, Trisha, & Rob Stones. (2010). Theorising big IT programmes in healthcare: Strong structuration theory meets actor-network theory. *Social Science & Medicine*, 70(9), 1285–1294.
- Griffin, Gerald G. (1974). *The silent misery: Why marriages fail*. Thomas.
- Haag, Pamela. (2011). *Marriage confidential: Love in the post-romantic age*. Harper Collins.
- Harris, Jan. (2005). The ordering of things: Organization in Bruno Latour. *The Sociological Review*, 53(1), 163–167.
- Hertlein, Katherine M., & Armeda Stevenson. (2010). The seven "As" contributing to internet-related intimacy problems: A literature review. *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 4(1), Article 3.
- Hobbs, Mitchell, Stephen Owen, & Livia Gerber. (2017). Liquid love? Dating apps, sex, relationships and the digital transformation of intimacy. *Journal of Sociology*, 53(2), 271–284.
- Illouz, Eva. (1997). *Consuming the romantic utopia: Love and the cultural contradictions of capitalism*. University of California Press.
- Kruger, Steffen, & Ane C. Spilde. (2019). Judging books by their covers: Tinder interface, usage and sociocultural implications. *Information, Communication & Society*, 23(10), 1395–1410.

- Latour, Bruno. (2005). *Reassembling the social: An introduction to actor-network theory*. Oxford University Press.
- Lawson, Annette.(1989). *Adultery: An analysis of love and betrayal*. Basil Blackwell.
- LeFebvre, Leah E. (2017). Phantom lovers: Ghosting as a relationship dissolution strategy in the technological age. In Narissra M. Punyanunt-Carter & Jason S. Wrench (Eds.), *The impact of social media in modern romantic relationships* (pp. 219–236). Lexington.
- LeFebvre, Leah E. (2018). Swiping me off my feet: Explicating relationship initiation on Tinder. *Journal of Social and Personal Relationships*, 35(9), 1205–1229.
- Licoppe, Christian, Carole Anne Riviere, & Julien Morel. (2016). Grindr casual hook-ups as interactional achievements. *New Media & Society*, 18(11), 2540–2558.
- Light, Ben, Jean Burgess, & Stefanie Duguay. (2018). The walkthrough method: An approach to the study of apps. *New Media & Society*, 20(3), 881–900.
- McGrath, Felim. (2015, April 24). What to know about Tinder in 5 charts. *GlobalWebIndex*.
- Mileham, Beatriz L. A. (2007). Online infidelity in internet chat rooms: An ethnographic exploration. *Computers in Human Behavior*, 23, 11–31.
- Miles, Sam. (2019). Going the distance: Locative dating technology and queer male practice-based identities. In Catherine J. Nash & Andrew Gorman-Murray (Eds.), *The Geographies of Digital Sexuality* (pp. 115–135). Palgrave Macmillan.
- Miller, Brandon. (2015). “Dude, where’s your face?” self-presentation, self-description, and partner preferences on a social networking application for men who have sex with men: A content analysis. *Sexuality and Culture*, 19, 637–658.
- Mutch, Alistair. (2002). Actors and networks or agents and structures: Towards a realist view of information systems. *Organization*, 9(3), 477–496.
- Newett, Lyndsay, Brendan Churchill, & Brady Robards. (2017). Forming connections in the digital era: Tinder, a new tool in young Australian intimate life. *Journal of Sociology*, 54(3), 346–361.
- Olivera-La Rosa, Antonio, Olber E. Arango-Tobon, & Gordon P. D. Ingram. (2019). Swiping right: Face perception in the age of Tinder. *Heliyon*, 5, Article e02949.
- Pink, Sarah, Heather Horst, John Postill, Larissa Hjorth, Tania Lewis, & Jo Tacchi. (2016). *Digital ethnography: Principles and practice*. Sage.

- Race, Kane. (2015a). "Party and play": Online hook-up devices and the emergence of PNP practices among gay men. *Sexualities*, 18(3), 253–275.
- Race, Kane. (2015b). Speculative pragmatism and intimate arrangements: Online hook-up devices in gay life. *Culture, Health and Sexuality*, 17(4), 496–511.
- Schwarz, Ori. (2010). On friendship, boobs and the logic of the catalogue: Online self-portraits as a means for the exchange of capital. *Convergence: The International Journal of Research Into New Media Technologies*, 16(2), 163–183.
- Schwarz, Ori, & Guy Shani. (2016). Culture in mediated interaction: Political defriending on Facebook and the limits of networked individualism. *American Journal of Cultural Sociology*, 4(3), 385–421.
- Shumway, David R. (2003). *Modern love: Romance, intimacy, and the marriage crisis*. New York University Press.
- Skakke, D., & J. Giles. (2019). 112 infidelity behavior in longterm relationship – men and women: A qualitative, phenomenological interview study. *The Journal of Sexual Medicine*, 16(6), Article S43.
- Solis, Randy Jay C., & Ka Yee J. Wong. (2019). To meet or not to meet? Measuring motivations and risks as predictors of outcomes in the use of mobile dating applications in China. *Chinese Journal of Communication*, 12(2), 204–223.
- Timmermans, Elisabeth, Elien De Caluwé, & Cassandra Alexopoulos. (2018). Why are you cheating on Tinder? Exploring users' motives and (dark) personality traits. *Computers in Human Behavior*, 89, 129–139.
- Tsapelas, Irene, Helen E. Fisher, & Arthur Aron. (2010). Infidelity: when, where, why. In William R. Cupach & Brian H. Spitzberg (Eds.), *The dark side of close relationships II* (pp. 175–196). Routledge.
- van Dijck, Jose. (2013). *The culture of connectivity: A critical history of social media*. Oxford University Press.
- Weiser, Dana A., Sylvia Niehuis, Jeanne Flora, Narissra M. Punyanunt-Carter, Vladimir S. Arias, & R. Hannah Baird. (2018). Swiping right: Sociosexuality, intentions to engage in infidelity, and infidelity experiences on Tinder. *Personality and Individual Differences*, 133, 29–33.
- Whitty, Monica. (2005). The realness of cybercheating: Men's and women's representations of unfaithful internet relationships. *Social Science Computer Review*, 23(1), 57–67.
- Wrench, Jason S., & Narissra M. Punyanunt-Carter. (2017). From the front porch to swiping right: The impact of technology on modern dating. In Narissra M. Punyanunt-Carter & Jason S. Wrench (Eds.), *The impact of social media in modern romantic relationships* (pp. 1–12). Lexington.

- Wu, Shangwei, & Janelle Ward. (2018). [The mediation of gay men's lives: A review on gay dating app studies](#). *Sociology Compass*, 12.
- Wysocki, Diane K., & Cheryl Childers. (2011). "Let my fingers do the talking": Sexting and infidelity in cyberspace. *Sexuality and Culture*, 15, 217–239.